

Robert Mugabe

Ceist 1

Beidh tú ag féachaint ar ball ar thuairisc faoi dheireadh ré Robert Mugabe. Sula bhféachann tú ar an mír, an féidir leat féin agus an duine in aice leat brí na bhfocal thíos a aimsiú?

- Feisirí _____
- duine a dhíbirt _____
- bata is bóthar a thabhairt do dhuine _____
- aitheasc teilifíse _____
- réimeas _____
- éirí as _____
- sprioc _____
- cuir faoi chois _____
- bain rud amach _____
- forlámhas an dlí _____
- tar i gcomharbacht ar _____

Féach ar an mír den chéad uair le feiceáil an gcabhróidh sé sin leat iad a thuiscint.

Ceist 2

An tSiombáib

1. Cá bhfuil an tSiombáib? Féach ar an bpictiúr thuas.
2. Líon na bearnaí thíos leis an bhfoirm cheart den ainmfhocal 'Siombáib'.

Is é Poblacht _____ ainm oifigiúil na tíre.

Tá sé theanga dhéag oifigiúla sa _____.

Bhí Robert Mugabe i gceannas ar an _____ ar feadh seacht mbliana is tríocha.

Ceist 3 Féach ar an tuairisc arís agus freagair na ceisteanna thíos:

1. Cén fáth a raibh díomá ar dhaoine tar éis éisteacht le haitheasc teilifíse Mugabe?
2. Cad a bhí le rá ag an Athair Lomán Mac Aodha faoi na himeachtaí sa tSiombáib?
3. Déan cur síos ar an eolas ar fad a thugtar faoi Robert Mugabe sa mhír.
4. Cad a dúradh sa mhír faoi Grace Mugabe?
5. Tháinig cor nua sa scéal ó craoladh an mhír seo. Cad é?

Ceist 4 ‘...ar maidin...’

- A. Cén fáth nach bhfuil séimhiú ar ‘maidin’ sa sampla thuas?
- B. Cuir séimhiú ar na hainmfhocail thíos tar éis an réamhfhocail shimplí ‘ar’, **más gá!**

- ar (tábla) _____
- ar (son) _____
- ar (meisce) _____
- ar (Seán) _____
- ar (tuismitheoirí) _____
- ar (deireadh) _____
- ar (bruach na habhann) _____

Ceist 5 ‘...faoi chois...’

Cuir na focail thíos in abairtí lena mbrí a léiriú:

- cuir faoi bhráid
- faoi anáil
- faoi cheilt
- faoi gheasa
- faoi seach

Ceist 6 Pléigh na ceisteanna seo leis an duine in aice leat, nó le do ghrúpa.

1. Conas a dhéanfa cur síos ar dheachtóir?
2. Cé hé nó cé hí an deachtóir is measa i stair an domhain, dar leat? Cén fáth?

Treoracha agus Freagraí

Ceist 1

Feisirí	<i>Members of Parliament</i>
duine a dhíbirt	<i>banish someone</i>
bata is bóthar a thabhairt do dhuine	<i>dismiss someone</i>
aitheasc teilifíse	<i>television address</i>
réimeas	<i>reign, regime</i>
éirí as	<i>retire, stand down</i>
sprioc	<i>aim, objective</i>
cuir faoi chois	<i>suppress</i>
bain rud amach	<i>achieve something</i>
forlámhas an dlí	<i>rule of law</i>
tar i gcomharbacht ar	<i>succeed someone</i>

Ceist 2

1. Tá an tSiombáib in oirdheisceart na hAfraice.
2. Líon na bearnaí thíos leis an bhfoirm cheart den ainmfhocal 'Siombáib'.

Is é Poblacht *na Siombáibe* ainm oifigiúil na tíre.

Tá sé theanga dhéag oifigiúla sa *tSiombáib*.

Bhí Robert Mugabe i gceannas ar an *tSiombáib* ar feadh seacht mbliana is tríocha.

Ceist 3

Féach an script.

Ceist 4

Leanann séimhiú **ar** nuair a bhíonn suíomh nó ionad áirithe i gceist. Ní leanann séimhiú **ar** nuair a bhíonn ionad ginearálta i gceist (ar bord), ná nuair a bhíonn staid nó coinníoll i gceist (ar muir), ná nuair a bhíonn am i gceist (ar ball; ar maidin).

ar thábla

ar son

ar meisce

ar Sheán

ar thuismitheoirí

ar deireadh

ar bhruach na habhann

Ceist 5

cuir faoi bhráid – *submit for decision*

faoi anáil – *under the influence*

faoi cheilt – *secretly*

faoi gheasa – *under the spell*

faoi seach – *respectively*

Ceist 6

Is féidir gach beirt nó triúr a chur ag déanamh an phlé seo agus ansin cuid de na ceisteanna a phlé leis an rang iomlán.

Eimear Ní Chonaola

Thar lear, tá Feisirí Parlaiminte an Pháirtí Zanu-PF, atá i gceannas sa tSiombáib, i mbun comhráite faoi bhealaí leis an Uachtarán Robert Mugabe a dhíbirt as oifig. Rinne Robert Mugabe neamhaird ar sprioc a leag an Páirtí síos dó – a bheith imithe faoin lá inniu. Meastar go bhféadfaí bata agus bóthar a thabhairt don Uachtarán Mugabe arú amárach.

Peadar Mac Gaoithín

Bhí súil go mór go bhfógródh Robert Mugabe go n-éireodh sé as mar Uachtarán ar an tSiombáib le linn an aithisc teilifíse seo inné. Ach bhí díomá orthu siúd a bhí ag fanacht go mór le deireadh a fheiceáil lena réimeas, le beagnach dhá scór bliain i gceannas ar an tír, agus é tugtha le fios ag Mugabe go raibh sé ag fanacht tamall eile.

Thug Zanu-PF, an Páirtí ar a raibh sé i gceannas, go dtí a deich a chlog ar maidin, am na hÉireann, dó inniu le fógra a dhéanamh go raibh sé le héirí as. Ba léir go luath nach mbainfí an sprioc sin amach ar maidin. Agus tá tús á chur anois le próiseas leis an Uachtarán Mugabe a dhíbirt as oifig.

Chaith an tAthair Lomán Mac Aodha ceithre bliana ag obair sa tSiombáib.

An tAthair Lomán Mac Aodha, Ord na bProinsiasach

Bhí an pobal curtha faoi chois, bhí an *secret police* i ngach aon áit. Ní fhéadfadh duine an béal a oscailt. Sin mar a bhí agus tá (sé mar) sin le blianta. Ach an dream atá tar éis an sórt ... é a chur as, bhíodar¹ ... ar a chúl ag an am sin agus bhíodar ar son² Mugabe go dtí anois. So, ní fhéadfainn a bheith ag súil go mbeidh siad mórán difriúil.

Peadar Mac Gaoithín

Nócha a trí bliain d'aois atá Mugabe anois agus tá sé i gceannas ar an tSiombáib ó bhain an tír neamhspleáchas ón Bhreatain³ amach in 1980. Meastar go rachaidh an rún le hé a dhíbirt os comhair Parlaiminte amárach, agus tuairiscítear go bhféadfadh sé a bheith imithe faoin Chéadaoin⁴. Tá sé curtha i leith Mugabe gur léirigh sé dímhéas ar fhorlámhas⁵ an dlí agus gur scrios sé an geilleagar. Agus cuirtear ina leith gur lig sé dá bhean cumhacht bhunreachtúil a ghabháil chuici féin nuair nach raibh aon cheart aici é seo a dhéanamh. Measadh go bhféadfadh Grace Mugabe teacht i gcomharbacht ar a fear céile sula ndearna an t-arm idirghabháil an tseachtain seo a chuaigh thart.

Peadar Mac Gaoithín, Nuacht TG4

¹ bhí siad an leagan caighdeánach

² ar shon a dúradh

³ Córas Uladh

⁴ Córas Uladh

⁵ d'fhorlámhas a dúradh